

29
I. N. J. C.
DISSERTATIO GRADUALIS,
DE
**HARMONIA
REVELATIONIS
ET
RATIONIS**
CIRCA
CURAM CORPORIS,

OCCASIONE DICTI PAUL. AD COLL. CAP. II: V. 23.

CUJUS

Partem Posteriores,

Consent. Ampl. FAC. PHIL. in Reg. ad Auram Acad.

PRÆSIDE

MAXIME REVERENDO atque CELEBERRIMO VIRO

ISAACO ROSS,

S. S. L. L. PROF. REG. & ORD.

Publice tueri conabitur

ANDREAS POSSENIUS,

WIBURGENSIS,

Die V. Julii, MDCCLXIII.

Aboæ Impressit J. C. FRENCKELL.

§. VII.

Specimen alterum in lucem edituri, in illis enodandis, quæ adhuc in eadem materia dicenda restant, Divino sub auspicio, nostras periclitari vires jam pergitur. Cum in antecedentibus duo illa momenta, ad quos & contra quos Apostolus in allato commate scripserat, sufficienter, ut existimamus, sint demonstrata; nunc propius ad id, quod frontispicium Disputationis promittit, ut accedamus, rei requirit natura. Omnium autem primum dare definitionem curæ corporis haud pigebit. Per curam itaque corporis nihil aliud intellectum volumus, quam *justum circumspectumque studium, seu animi sollicitudinem in corpore nostro, cum omnibus ejus partibus integrantibus vitæque ejus & sanitate servanda.* Commune, prohi dolor! omnibus mortalibus ob contagionem naturæ est illud vitium, ut media incedere via illis difficili-

ellimum sit, sed alterutri extremo adhærentes, in quævis devia cæco ferantur impetu. Hoc si unquam in aliis officiis obeundis contingere solet, certe in cura corporis quoque non raro fit, & id quidem variis de causis; mox corpus nimis vilipendendo & velut odio habendo, mox rursus nimis amando.

Sic quidam fervore pietatem colendi in corpus suum ad-instar tyrannorum sæviunt ruinamque ejus accelerant, cujus exempla, inter nos quidem rariora, suppeditant non hi tantum a Paulo notati & a nobis jam nominati, sed &, quos e Papatu & sequiori ævo perstringit, in se & corpore suo torquendo heroas putatitios Gisb. Voëtius Part. III. Disp. Theol. pag. 946. de *Pseudo-mortificationibus papatus*. Alii avaritiæ foedissimæ ita indulgent, ut in rebus corradendis nimii, corpori etiam ægroto, si non omnia, saltem ea, quæ ad conservandum illud in vigore suo debito & sanitate restituenda maxime sunt necessaria, denegent, quo non possunt non mortem uti præmaturam ita turpissimam sibi attrahere. Idem de illis judicandum, qui ob causas minus necessarias, laboribus se obruentes, nil dant quieti, in animum æque ac corpus injurii. Horum in numerum illos etiam referendos censeo, qui literis colendis ita incumbunt, ut nihil temporis reficiendis corporis viribus relinquunt, sed lucubrationibus suis continuis, ita involuti sunt, ut cibi quoque necessarii obliviscantur. Nec qui mœrori nimio totos se tradunt, hinc excludendi sunt. Porro & illos, ut sexcentos alios modos, quibus

recensendis angustia chartulæ hujus non sufficit, sicco transeamus pede, huic classi jure adscribimus, qui affectuum cæstro inflammati, vel gloriæ cupiditate, fortitudinis speciem præ se ferente, incitati, in pericula corpus temere suum conjiciunt. Contra alii corpus suum plus justo amando in alterum excurrunt extremum, illudque aut variis exquisitisque ciborum generibus saginando, destruunt, aut ingluvie atque ebrietate operationes, quibus sanitas & tota corporis fabrica sustentatur, concutiunt, immo haud raro penitus destruunt. Neque vero, qui plus justo, aut somno & ignaviæ, aut immodicæ veneri indulgendo, vires corporis sui, mirum quantum enervant, hujus criminis absolvi possunt. Utrumque vitii genus graviter Paulus nostro in loco reprehendit, eo tamen cum discrimine, ut illos, qui intra modum hic officia corpori tribuunt, vitæ sanitati necessaria detrahentes, directe aggrediatur, quod & scopus & ceteræ, illum non minus, quam Collofenses circumstantes, res postulabant. Qui vero modum excedendo heic peccant, hi, adlatis ejusmodi rationibus contra priores, quibus & posteriores officii admonentur, *κατὰ διάφοιαν* taxantur. Quod ut pateat, juvat ipsa verba commatis nostri brevissimis expendere.

§. VIII.

Particulam *μὲν* initio positam requirere aliquod *ἀντίθετον* observari facile potest, quod & factum a pluribus. Erasmus ad hæcce verba: *mibi videtur hæc*

oratio inabsoluta. Pariter Grotius ad huncce locum, adesse hic ἀποσιώπην ἢ ἀνηΐεσθαι, quod facile suppleatur, agnoscit, adductis simul locis N. Fœderis, ubi simile quid fiat. Sed non eodem modo suppleant. Schmidius ad h. l. subaudiri ad verba: ἐν ἐν πρῆντι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκὸς, particulam ἀλλὰ *sed*, tamen posse putat, quæ respondeat τῷ μὲν in protasi. Ex ejus: itaque mente cum ἀλλὰ Apostolus jam inchoaret ἀποδοῖν seu consequens, ejusque sic fluere oratio: *habent quidem pretextum sapientie in cultu electio, humilitate, ἀφειδία σώματος; ἀλλ' ἐν ἐν πρῆντι sed non in honore aliquo, vel ut paulo post mentem exponit, sed non fundamentum (habent) in honore aliquo carnis necessitati debito.* Cumque prævideret objici posse, sic oppositionem ad postremum tantum membrum ἀφειδίας a paulo fieri, non ad præcedentia duo, id hisce verbis conatur eludere: *hanc oppositionem Apostolus facit, ad posterius membrum, ut doceat, subintelligendum esse aliquid ad præcedentia quoque membra h. m. Quæ pretextum quidem habent sapientie in electio spontaneoque cultu, non autem fundamentum in mandato DEI: in humilitate, sed non fundamentum in norma scripturæ: in lesione corporis, sed non fundamentum in honore aliquo carnis necessitati debito.* Sed quis non plus subtilitatis quam veritatis isti responsioni inesse videt, eamque coactione non carere, dum præter necessitatem tot intra unum versiculum cumulantur ellipses vel ἀποσιωπήσεις; contra: multo planius cuncta fluere, si, quod Sacris paginis non est inusitatum, ut Philologi passim monent, omisso-

nem consequentis ex antecedentis indole, nullo negotio colligendi, admittamus. Non potest autem isti antecedenti: habent quidem speciem sapientiæ &c. aliud consequens respondere, quam hoc: *sed sunt merus fucus & stultitia.* In reddenda formula λόγος ἔχει σοφίας variant, paululum tum Patres Græci, tum Translatores Bibliorum & Commentarii passim, quamvis levi cum discrimine, conf. Schmid. l. c. vix autem aliter exponi potest, quam per *speciem habere sapientiæ*, quæ & communis est sententia. Cæterum apud alios Græcos phrasin non occurrere, rejectis secus sententiam opinionibus, contendit Dn. Doct. Heumannus ad h. l. Speciem illam præter ἐμελορησκείαν & ταπεινοφροσύνην, quæ ad nostrum institutum non pertinent, collocat Noster ἐν ἀφειδία σώματος. Quam dictionem Hesychius & Suidas κατεργία tolerantiam, patientiam interpretantur. Verum non videtur ista expositio vim vocis exhaurire, ut recte observat quidam. Nam ut φείδεσθαι, secundum Auctorum usum est parcere, & nunquam molliter habere, ita oppositum ἀφειδής & ἀφειδῆν, unde ἀφειδία, non parcendi notionem importat. Hinc observante D. G. P. Oleario in Dissertatione de ἀφειδία σώματος 1739. Lipsiæ ab Aristotele IV. Ethicorum ἀφειδής ἢ θίς dicitur, qui vitæ non parcit, apud Herodianum πάντας ἀφειδώς χαλάζει de eo, qui omnes non parcendo, h. e. nulla adhibita misericordia, neci tradit. τῶν σωμάτων ἀφειδῆν de militibus enunciatur, quibusvis vitæ discriminibus se haud cunctanter, immo temere sæpe obijcientibus apud Lucianum Anachartum, quod

&

& Grotius notavit. Itaque non invita lingvæ consuetudine hoc vocabulum pro materia substrata austeritatem, contra jus & fas in personam aut in quam dirigitur, denotare potest. Quod nostro in loco id, immo crudelitatem quandam in corpus cujusq; suum reipsa denotet, textus circumstantiæ probant. Proinde audiendus non est Grotius, qui hic nobis, modo adsint cautiones, laudabilem quandam *ἀφειδίαν* obtrudere conatur, sed de eo mox plura.

Qua in re speciatim crudelitas hæc constiterit ex dictis in parte Dissert. nostræ priori de Essenis intelligi potest. Nec dubium est multos illorum, etiam Christianos factos, pristinæ abstinentiæ superstitiosæ ac jejuniis nimis sub opinione singularis meriti inhæsisse, corpus suum his ac similibus modis velut torturæ præter necessitatem subjecisse.

Venit forsan cui in mentem mirari, quod tandem periculum magnum a talibus timendum esset, præsertim Christianis sufficienti notitia instructis, cum nostris temporibus facilius, ut absurdi sanctuli, ab omnibus riderentur, qui fidem uspiam invenirent. Respondetur; Quot homines fucata pietas & austerum vivendi genus, etiam nostro illuminatissimo scilicet illo ævo, in errorum casses pellexerit, Historia Ecclesiastica & tristis experientia testatur. Deinde non deerant semichristianis hisce Essenis colores. Tolerant e. g. obtendere: *ἀφειδίαν* hanc, ut Schmidii verbis rem efferam, esse opus laudabile patientiæ & exercitium ejus: sicut optimum opus sit, si quis pro Christo & Ecclesia patitur paupertatem,

fa-

famem, tormenta, mortem: sic eo laudabilius esse hoc corporis & patientiæ exercitium, quia sponte fiat &c. Multum procul dubio in hoc ponebant perfectionis Christianæ & Martyrii laudem affectabant, ut Monachi in Papatu. Nec denique minime putandum, quod iis hoc venenum propinaretur, qui, quamvis jam Christo associati, tamen cum lacte materno duriori disciplinæ pro rigore V. Fœderis adseverant, cuique omnem venerationem uno ictu exuere non tam facile erat, & quæ ultra Mosen exigebant fraudulentis Magistri; ea callide forsitan requisita a Christianis majori sanctitate & perfectione pingebant. De cetero satana instigante, cum revelatio non minus quam ratio neget, sine satisfactione peccata expiari, ac inprimis Paulus Ebr. IX: 22. moneat id non fieri posse sine sanguinis effusione; ex utriusque principii male intellectis, dirus mos in corpora sive propria sive humana saltem, ad Divinum placandum Numen, sæviendi, in plebisque superstitioni additis populis, invaluit. Exempla in Paganis, Muhamedanis, Judæis, Hæreticis obvia sunt. Baaliticis sacrificulos cultris semet & lanceolis incidentes videmus I. Reg. XIX: 29. De Ægyptiis Herodotus, qui sub primis Persicis Regibus floruit, Libr. II: pag. 40. dicit: καυμένων τῶν ἱερῶν τῶν πάντων, dum sacrificia ardent seu res divina fit, omnes se cædunt. Similiter pag. 61. τῶν ἱερῶν γὰρ μετὰ τῆς θυρίας πάντες καὶ πρὸς αὐγιάδας καὶ τὰ ποδῶν ἀνδρῶν verberantur mares cum fœminis ad multa fere hominum millia. Istis non absimilia, immo sævio-

favio-
 ra, cum primis quod ad sacerdotes initiandos
 & homines Diis immolandos, De Syris, Græcis, Ro-
 manis aliisque nationibus referunt, Apulejus Motam.
 Libr. IIX. tum Lucianus de Dea Syra, Plutarchus,
 item de superstitione Patres nonnulli, alii. Quæ
 omnia fusius & erudite l. c. persecutus est D. D. O-
 learius. Quin nec majores nostros, Scandianos pri-
 ficos, feram ejusmodi religionem, morum innocen-
 tia illa & gravitate, qua alioquin scriptoribus cele-
 bres sunt, indignam judicasse dubio caret; Sane
 post Odini tempora vel humana sacrificia adeo non
 abhorrerunt, ut ne Regum quidem sacrato sangvi-
 ni aliquando parsum sit. Humanum sitiit nec un-
 quam sitire desinet homicida ab initio. Exoriente
 tamen Evangelii jubare, cum animadverteret cum
 illo inhumana ista sacra haud consistere posse, mu-
 tata quodammodo scena, truculentiam priscam, ob-
 tentu abnegationis & persecutionis Christianæ, in
 ἀφειδίαν Philosophico-Essenam per hæreticos transfi-
 guravit, *μωρὸς ἀνὴρ* sic felicius incautis impositurus.
 Describitur porro & rejicitur hypocritica eorum pra-
 xis, *ὅτι ἐν πυρὶ πυρὸς πλεονεκτησὶν τῆς σαρκὸς*. Male u-
 tique & infelicitur sic transfert Ben. Zach. *nec ta-
 men nullius sunt pretii, cum ad ea spectant, quibus farci-
 tur caro.* Palam enim est, pergere Apostolum de
 corpore, ac injuriam illi fieri non obscure innue-
 re, non vero heic respicere doctrinas ad ea spe-
 ctantes, quibus farcitur caro, seu ut Crocius Be-
 zam suum, quem & reliquis hic præfert, exponit,
quæ spectant cibum & potum, quibus nec constat regnum

culis, sanam & vegetam conservet. Quod officium ex adjectis quoque: *πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκὸς*, liquet. Simul autem hac formula restringitur sapienter *honor* erga corpus, ne nimium extendatur illud, ipsius animæ & ejus curæ præferendo, aut cupiditatibus sensuum fræna laxando. *πλησμονή* nimirum hic non inferfionem aut abundantiam significat, ut quidam volunt, quod repugnat scopo elenchi Apostolici, sed recte notante Schmidio, id quod explet sufficientiam debitam, quantum vitæ corporis honeste & moderate sustentandæ sufficit, quam expositionem cum plerisque aliis interpretibus suo calculo comprobant Olearius & Heumanus locis citatis. Quorum hic, esse *hanc vocis πλησμονὴν acceptionem convenientem usui Verbonis Græcæ* e. g. Exod. XVI: 3. *ἐδίδμεν εἰς πλησμονὴν* satietatem, & profanorum præterea auctorum, ex Elsmaro docet. Qui & *σάρκα* hic idem esse quod *τὸ σῶμα* ex Rom. XIII: 14. & Eph. V: 28, 29 addito Maximo Tyrio probat. Ceterum dum argumento ab honore corpori exhibendo impugnatur *ἀφείδια ψευδοδιδασκάλων*, oppido manifestum est, omnia, quæ supra ad excessum modi in cura corporis retulimus, adeoque inprimis vitam luxuriosam & intemperantem per consequentiam taxari. Hæc enim æque immo magis adversantur scopo, quem DEUS per corpus assequi conatur, eoque honori ei debito detrahunt.

Loca alia Scripturæ, quæ de cura & conservatione corporis agunt, antequam huicce §. finem imponamus, sufficiat nominare hæc. Eph. V: 29. Rom. XIII: 14.

§. IX.

Evoluta jam sententia Paulina de cura corporis, argumentis a ratione petitis, hanc etiam rem demonstratam dabimus. DEUS uti est ens perfectissimum, h. e. qui nihil quidquam, quod summis ipsius perfectionibus adversatur, agit, ita & non potuit non per creationem corporis aliquem eundemque sapientissimum intendisse finem, qui alius non fuit, quam gloria ipsius manifestanda, quacum felicitas hominis arctissimo conjuncta est vinculo, adeo ut hac exulante, illa ne concipi quidem, nedum ex sapientissima Creatoris intentione obtinere queat. Si itaque DEUS vult finem, h. e. ut gloria ejus manifestetur, non potest non velle medium ad finem huncce consequendum accommodatum, id est, conservationem corporis nostri, quia alioquin ageret contra sapientiam suam perfectissimam, quod impium foret cogitatu. At homines, in statu corporis sano & nullis morborum generibus concusso, ad studium virtutis exercendum officiaque quævis erga DEUM, semetipsos & alios obeunda præstandaque esse aptiores alacriores & majoribus instructos viribus, quam cum corpus, aut per nimiam cibi atque potus quantitatem, aut per famem aliaque ejusmodi, eo est perductum, ut ad functiones suas peragendas parum vel nihil conferre queat, quemvis docet experientia. Nam præterquam quod in hisce casibus vires paulatim corporis magis magisque evanescant, etiam ob arctissimum atque intimum illud, quod corpus inter & animum intercedit commercium, fieri certe nequit, quin & anima,

consti;

constitutione corporis turbata, in suis operationibus multum impediatur. Amissis autem viribus tam corporis quam animæ, ceu mediis, quibus finis erat obtinendus, seu gloria Divina promovenda, evanescat quoque finis per creationem hominis intentus, necessum est. Hinc itaque patere putaverimus, DEUM vi perfectionum suarum infinitarum non posse non obstringere homines ad conservandum corpus suum omniaque ea, quæ ad illius destructionem faciunt, sedulo & qua par est prudentia, evitanda. Hanc esse voluntatem Divinam sanctissimam vel etiam inde demonstrari posse existimaverimus, quod corpus nostrum in ipsa creatione a manu Creatoris sapientissima ita fabricatum sit, ut omnia membra maxima minima in artificiosissima ejus structura ita adornata atque collocata sint, ut unicuique eorum certam functionem assignatam sine omni difficultate quivis videat, & quidem talem deprehendat, qualem conservationi corporis maxime convenientem & sufficientem, æterna præviderat sapientia. Sardonio certe risu est dignus, qui in omnibus hisce considerandis infinitam Numinis sapientiam mirifico splendore corruscare non videt. Ast nulla in hisce delitesceret sapientia, si omnia hæc, totam corporis machinam absolventia, frustra & sine ullo fine ita essent adornata & confecta; quod uti absurdum, ita & impium foret dictu.

Intendit itaque Creator sapientissimus per omnes quotquot sunt partes corporis, sunt autem fere infinitæ, fines sapientissimos, qui omnes in finem communem, h. e. in conservationem totius corporis conspirare debent, quia alioquin absurdum modo profligatum recurreret.

Intensionem hanc Divinam in conservando corpore
B3 esse

esse maxime seriam, amor ille singularis, naturæ adeo alte infixus, se ipsum conservandi, ostendit, ut vim rationi inferant apertissimam nomineq; hominis se reddant indignissimos, qui eundem sibi vel ex toto exuere vel etiam ita transformare, ut potius in vesaniam degeneret bestialem, volunt. Nam uti in reliquis, ita & in hocce gravissimo alioquin momento, miseros Morales in duas plerumq; abire devias experientia, uti quotidiana, ita & tristissima, pleno loquitur ore, adeo ut aut omnem amorem sui denequent, moreq; non humano sed tyrannico in semetipsos sæviant, aut adeo perverse se ament, ut magis obrutescere quam rationem sequi sanam, non immerito videantur. At tantum abest, ut amor hicce devius finique creationis contrarius, qui potius bruta animantia quam homines deest, DEum agnoscat auctorem, ut potius vel levissima perfectionum Divinarum consideratio luculentissime ob oculos ponat, DEum non nisi amorem sui sanum conservationique hominis maxime convenientem indidisse, vesanam vero amoris sui exorbitantiam soli rationis abusu furiosæque hominum scientiæ origines debere suas.

Quamvis illa, quæ in antecedentibus attulimus, sint ejus indolis & roboris ut vividissime nobis voluntatem Divinam de conservatione corporis nostri depingant, non tamen plura deessent argumenta, si hisce ulterius desudandi tempus aliaque rationes permitterent, quibus eandem stabilire rem possimus; sic ex sole, aëre & tribus naturæ regnis, rationes haud contemnendas in medium proferri posse, quis non videret. Ex his igitur quamvis breviter & festinantes allatis nunc concludimus, rationem inter & revelationem, uti in aliis ita etiam in cura corporis habenda, harmoniam esse suavissimam. Nostrum itaque erit, hocce maximum sanctissimi Numinis beneficium pia agnoscere mente revelatoque huic Divino illuminationis jubari, pleno adherere animo; hoc enim conservationi nostræ consulimus, hoc rationis deliria facillime evitamus, hoc denique gloriam illustramus Divinam, quæ in omnibus nostris propositis ultimus est & esse debet finis.